ఇప్పుడు పుణ్యమంతా అయోధ్యదే! యుగాలుగా వినుతికెక్కిన పుణ్యక్షేత్రం పేరు మరోసారి విశ్వ యవనికపై సువర్ణాక్షరాలతో ప్రతిష్ఠితమవుతున్నది. కల్పాంతాలకు వెరవని కల్పతరువు మరో సత్సంకల్పానికి వేదిక అవుతున్నది. ముముక్షువులు చేరి తరించాలనుకునే మోక్షనగరి.. తరలివస్తున్న రాఘవుడికి సుముహూర్తాంజలి ఘటిస్తున్నది.

‘అలము సేయుటకా..
అయోధ్య పాలన సేయుటకా ఓ రాఘవా..
ఏలావతారమెత్తుకుంటివి రాముడై’ అని త్యాగరాజ స్వామి కీర్తించినట్టు..

రాముడు యుద్ధం చేయడానికి పుడితే... రావణ సంహారంతో అవతార లక్ష్యం పూర్తికావాలి. కానీ, రాముడు పుట్టింది ‘అయోధ్య’ కోసం. అయోధ్యా నగర ప్రజల కోసం. కోసల రాజ్య సౌభాగ్యం కోసం. అవనిపై మానవుడు ధర్మబద్ధంగా, న్యాయ సమ్మతంగా ఎలా నడుచుకోవాలో తెలియజేయడం కోసం.

రామచంద్రుడు దశరథ మహారాజు కన్నులపంట. కౌసల్యాదేవి నోముల పంట. రాముడి రాకకోసం వీళ్లిద్దరు మాత్రమే కాదు.. అయోధ్యంతా ఎదురుచూసింది. వారందరి తపఃఫలంగా నారాయణుడు నరుడిగా అవతరించి.. అవనిని తరింపజేసిన వైనం. ధర్మ, జ్ఞాన స్వరూపమైన అయోధ్యను ఎంచుకోవడం రామలీల. తాను ఇక్కడే పుడతాననీ, రావణుడిని సంహరిస్తాననీ, ఈ ధరణిని పదకొండువేల సంవత్సరాలు పాలిస్తాననీ స్వయంగా విష్ణుమూర్తి చేసిన ప్రకటన... అయోధ్యకు జాతర. రావణుడి దురహంకారానికి పాతర.

అయోధ్య అంటే శత్రువులు ఎవరూ జయించలేనిది అని అర్థం. అయోధ్య అంటే.. వైకుంఠం అని తాత్విక భావం. అందుకే.. ఆ వైకుంఠనాథుడు అయోధ్యను తన జన్మభూమిగా ఎంపిక చేసుకున్నాడేమో! పవిత్రమైన సూర్యవంశంలో.. దార్శనికుడైన దశరథుడి నందనుడిగా రావాలనుకున్నాడు. పుత్రకామేష్టి ఫలితంగా కౌసల్య కడుపు పండింది. నిత్య వసంతంతో శోభిల్లే అయోధ్యలో నవ వసంత నవమి (చైత్ర శుద్ధ నవమి) నాడు రాజీవ లోచనుడు కన్ను తెరిచాడు. పసి రాముడి ముసిముసి నవ్వులకు సరయూ ఉప్పొంగింది. రాచవీధుల్లో వెలుగులు. పురవాడల్లో జిలుగులు. ఒక యుగం ముందే.. అయోధ్యకు దీపావళి వచ్చేసింది. నేటికీ శ్రీరామ నవమి సందర్భంగా అయోధ్యలో దీపావళి జరుగుతున్నది. సరయూ తటిపై వెలిగించిన దీపాలు.. ఆ నదీమతల్లి జల తరంగిణులపై తటిల్లతా హారాలై రామచంద్రుడికి హారతి పడతాయి. ‘సియావర్ రామచంద్ర్ కీ జై..’ అని అయోధ్య అంతా రాజారాముణ్ని ఎలుగెత్తి కీర్తిస్తుంది.

ధనధాన్యవాన్

ముక్కోటి దేవతలు ముచ్చటగా ఎదురుచూస్తున్న సుముహూర్తం ఆసన్నమైంది. కొద్ది గంటల్లో బాలరాముడి ప్రతిష్ఠ జరగనుంది. న్యాయ సమ్మతంతో అయోధ్యకు మళ్లీ పునర్వైభవం పట్టింది. యుగాల కిందటే అయోధ్య అద్భుత నగరి. కోసల రాజధాని వైభవాన్ని రామాయణంలో వాల్మీకి విశేషంగా వర్ణించాడు. స్కాంద పురాణంలోనూ ఈ మోక్షపురి విలక్షణత ‘అయోధ్య ఖండం’ పేరుతో కనిపిస్తుంది. మార్కండేయ పురాణం, నృసింహ పురాణంలోనూ అయోధ్య ప్రస్తావన ఉంది.

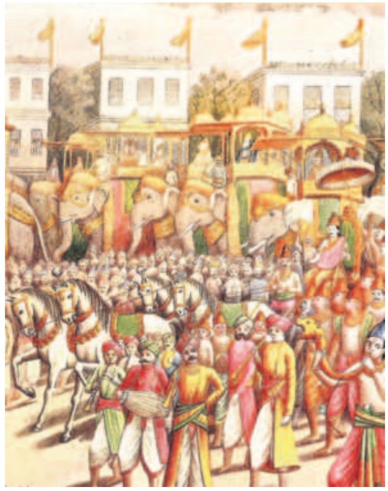

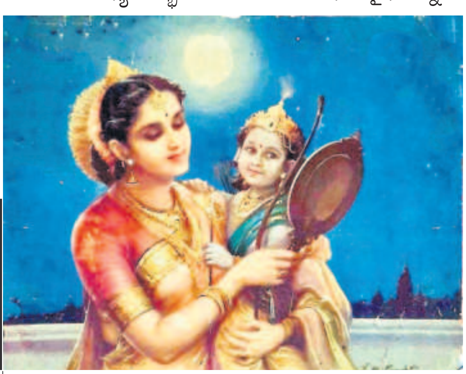

కోసలో నామ ముదితః స్ఫీతో జనపదో మహాన్
నివిష్టః సరయూతీరే ప్రభూత ధనధాన్యవాన్
(వాల్మీకి రామాయణం– బాలకాండ)

‘సరయూ నదీ తీరంలో కోసల అనే సుప్రసిద్ధ ప్రదేశం ఉంది. అది ధనధాన్య సంపదలతో తులతూగుతూ ఉంటుంది. అందుకే అక్కడి ప్రజలు ఎంతో సంతోషంగా జీవనం సాగిస్తుంటారు. అలాంటి కోసల దేశంలో అయోధ్య అనే పేరున్న మహానగరం ఉంది. ఈ నగరాన్ని మనువు స్వయంగా నిర్మించాడు. అందుకే అది లోక ప్రసిద్ధమైంది. ఆ మహానగరం పన్నెండు యోజనాల పొడవు, మూడు యోజనాల వెడల్పుతో గొప్పగా విలసిల్లుతుంటుంది’ అని అయోధ్య విస్తీర్ణం సహా అనేక విశేషాలను తెలియజేశాడు ఆదికవి వాల్మీకి. గొప్ప రాజ్యం ఎలా ఉండాలి? రాజ్య నిర్మాణం ఎలా ఉండాలి? ప్రజల పట్ల పాలకులు ఎలా వ్యవహరించాలి? పాలకులపై ప్రజలకు ఎలాంటి అభిప్రాయం ఉండాలి? ప్రజాక్షేమం, జనజీవనం ఎంత హాయిగా ఉండాలి.. ఇవన్నీ అయోధ్యను ఉటంకిస్తూ విశ్లేషించాడు.

‘అయోధ్య చుట్టూ ఇంపైన ప్రాకారాలు.. సొంపైన ద్వారాలు.. ద్వార బంధనాలు కలిగి ఉంటుంది. నగరంలో వరుసలు తీరిన అంగళ్లు కనిపిస్తాయి. యంత్రాలు, ఆయుధాలతో పరిపుష్టమైన రక్షణ వలయం రాజధానిని కంటికి రెప్పలా కాపాడుతుంటుంది. సకల కళలకూ కాణాచిగా ఈ నగరం అలరారుతుంటుంది. మేలుజాతి గుర్రాలు, వేగంగా పరిగెత్తగల ఏనుగులు, ఎద్దులు, ఒంటెలు ఎన్నెన్నో ఇక్కడ కనిపిస్తుంటాయి. జూదపు పలకలాగా అష్టపద్మాకారంలో ఉన్న చిత్రవిచిత్ర రాజగృహాలు కోకొల్లలు..’ వాల్మీకి రామాయణంలో అయోధ్య వర్ణన ఇలా ఇంపుగా సాగిపోతుంది.

సర్వస్వం.. రామచంద్రుడే

అయోధ్య ఎంత విశాలమో.. అయోధ్యవాసుల హృదయాలూ అంతే విశాలం. రాముడు పుట్టిన్నాటి నుంచీ ఇంటింటా రామనామం ప్రతిధ్వనించేది. రాముడి చూపు కోసం పరివార సమేతంగా కోటలోకి వెళ్తుండేవారు. రాజ దర్శనం కన్నా... రామ దర్శనం మిన్నగా భావించేవారు. వంతులవారీగా వెళ్లి బాల రాముడిని చూసి.. మనసంతా రామతత్వాన్ని నింపుకొనేవారు. పొద్దువాలిపోతుండగా ఇండ్లకు చేరేవారు. వాళ్ల దేహాలు మాత్రమే తిరుగుముఖం పట్టేవి. మనసు మాత్రం రాముడి చెంతే నిలిచి ఉండేది. అయోధ్యలోని ఆబాలగోపాలమూ రాముడిని తమవాడిగా భావించేవారు. తన రాజ్యప్రజలు రాముణ్ని అంతగా ఆరాధిస్తున్నారన్న ముచ్చట తెలిసి దశరథ మహారాజు ముచ్చటపడేవాడట. ‘అయోధ్యా పట్టణ ప్రజ కంటిపాప వెలుగు’ అని దశరథ మహారాజు రాముణ్ని పిలిచేవాడని ‘రామాయణ కల్పవృక్షం’ కావ్యంలో కవిసామ్రాట్ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ చేసిన ప్రయోగం అయోధ్యవాసులకు రాముడంటే ఎంత ప్రీతో తెలియజేస్తుంది. రఘుకుల తిలకుణ్ని వేనోళ్ల కీర్తించిన అయోధ్యవాసులు నిజంగా అదృష్టవంతులే! రామచంద్రుడి కాలంలోనే పుట్టడానికి వాళ్లు జన్మజన్మల తపస్సు చేసుకొని ఉంటారని భాగవతుల భావన.

సీతారాముడికి స్వాగతం

శుక్ల పక్ష చంద్రుడిలా దినదిన ప్రవర్ధమానమై ఎదుగు

అయోధ్యలో తీర్థాలు

రాముడు నడయాడిన అయోధ్యలోని ప్రతి నెలవూ కోవెలే! రాముడు సేవించిన, స్నానం ఆచరించిన ప్రతి చెలిమె పుణ్య తీర్థమే!! అయోధ్య నగరంలో ఎన్నెన్నో తీర్థాలున్నాయి. వాటిలో ప్రధానమైనవి కొన్ని. గో ప్రసాద తీర్థం ముఖ్యమైనదిగా చెబుతారు. ఇక్కడే అయోధ్యలో ఉన్నవారందరికీ రాముడు దివ్య గతులు ప్రసాదించాడని అంటారు. మనుషులకు మాత్రమే కాదు పక్షులకు, క్రిమికీటకాలకు కూడా ముక్తినిచ్చాడట. గో ప్రసాద తీర్థంతోపాటు చక్రతీర్థం, అగ్ని తీర్థం, బృహస్పతి తీర్థం, బ్రహ్మకుండ తీర్థం, కోటి తీర్థం, సప్తర్షి తీర్థం, బిల్వ తీర్థం, రామ తీర్థం... ఇలా అయోధ్యలోని బహుళ తీర్థాల విశేషాల గురించి విష్ణుపురాణంలో కనిపిస్తుంది.